

Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
Brabant Noordoost

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL 2020-2021

Udens College

Sector vmbo

INHOUD

1. Inleiding	2
1.1 Wat is een schoolondersteuningsprofiel?	2
1.2 Leeswijzer.....	2
1.3 Achtergrondinformatie	2
2. De ondersteuningsstructuur in de regio	3
2.1 Basisondersteuning.....	3
2.1 Basisondersteuning.....	4
Regulier onderwijsproces.....	4
Trajectvoorziening.....	4
2.2 Extra ondersteuning.....	4
Koersklas	5
Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	5
Past.....	5
Ondersteuning op maat	5
2.3 Samenwerking met ouders	6
2.4 Samenwerking met andere partijen	7
Schoolsupport	7
Jeugdhulp	7
Andere externe partijen	8
3. De ondersteuningsstructuur van de school	9
3.1 Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning	9
Visie op ondersteuning.....	9
Ondersteuningsstructuur in de school	9
Het ondersteuningsoverleg (ZAT).....	10
Extra begeleiding binnen de basisondersteuning van de school: de trajectvoorziening	11
Basisondersteuning vanuit de Trajectvoorziening	11
Samenwerking met ouders en leerlingen.....	12
Contactpersonen	13
Beschikbare protocollen.....	14
3.2 Basisondersteuning.....	14
3.3 Extra ondersteuning.....	22
Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school: Koersklas	22
Extra ondersteuning (op een andere locatie).....	23
3.4 Ontwikkelambities	24
Ontwikkelambities voor de komende jaren	24
4. bijlagen	28
Bijlage 1: Afspraken over de inzet van Schoolsupport in 2020-2021	28
Bijlage 2: Verbeterplan Koersklassen Udens College	34

1. INLEIDING

Iedere jongere succesvol op school. Dat is waar alle middelbare scholen in de regio Brabant Noordoost werk van maken. De scholen in de gemeenten Oss, Uden, Meierijstad¹, Bernheze en Landerd werken samen in een samenwerkingsverband passend onderwijs. Het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) bestaat uit scholen voor voortgezet onderwijs (VO) en scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

1.1 Wat is een schoolondersteuningsprofiel?

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel (afgekort: SOP), dat door alle scholen in de regio opgesteld wordt. Doel van het schoolondersteuningsprofiel is om ouders², jongeren en andere geïnteresseerden inzicht te geven in de begeleiding en ondersteuning die geboden wordt binnen de school. Het SOP wordt elk schooljaar vernieuwd, zodat nieuwe ontwikkelingen erin verwerkt kunnen worden. Naast een beschrijving van de manier waarop passend onderwijs in de school wordt vormgegeven, staan in het SOP ook de ontwikkelambities van de school. Passend onderwijs kan namelijk altijd beter. Binnen het samenwerkingsverband wordt op basis van de schoolondersteuningsprofielen gekeken of we samen voor alle leerlingen een passend aanbod hebben.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (2) staat een korte samenvatting van de mogelijkheden voor passend onderwijs in het samenwerkingsverband. Vervolgens staat er hoe wij daar binnen onze school op de sector vmbo invulling aan geven. In hoofdstuk 3 staat een beschrijving van de basisondersteuning: de ondersteuning die alle scholen voor voortgezet onderwijs in de regio bieden. In hoofdstuk 4 wordt in het kort uitgelegd welke mogelijkheden voor extra ondersteuning er zijn en hoe wij daarvoor samenwerken met andere scholen. Tot slot zijn er nog bijlagen.

1.3 Achtergrondinformatie

Algemene informatie over de school is te vinden in de schoolgids en in het schoolplan. Deze zijn te vinden op onze website: www.udenscollege.nl.

Meer informatie over het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) kunt u vinden op www.swvvo3006.nl. U vindt daar onder andere aanvullende informatie over de ondersteuningsmogelijkheden in de regio en de afspraken die scholen daarover met elkaar hebben gemaakt.

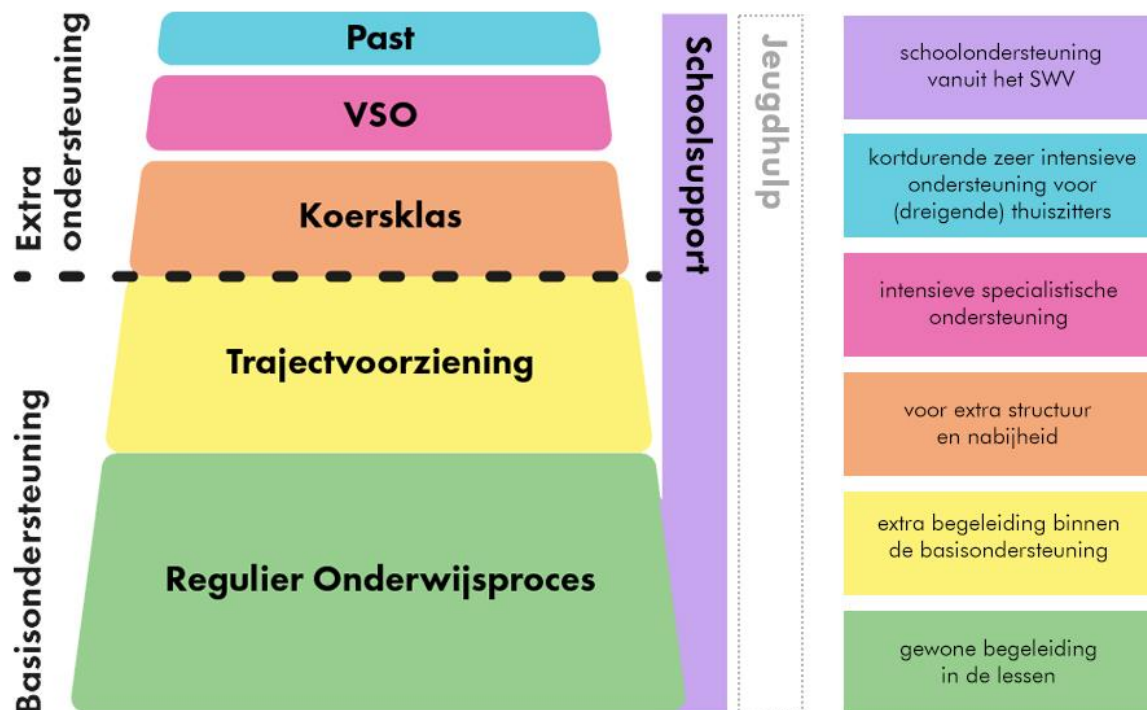
¹ De scholen in de kernen Veghel en Sint-Oedenrode vallen binnen Samenwerkingsverband VO 30 06. De kern Schijndel is een uitzondering binnen Meierijstad en is aangesloten bij SWV VO De Meierij.

² In verband met de leesbaarheid van is ervoor gekozen de term *ouders* te gebruiken als *ouders/verzorgers* bedoeld wordt.

2. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR IN DE REGIO

In dit hoofdstuk staat beschreven hoe de ondersteuningsstructuur in Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) eruit ziet. Het is een samenvatting van de afspraken die tussen de scholen gemaakt zijn voor de periode 2018-2022.

Binnen passend onderwijs hebben scholen *zorgplicht*. Dat betekent dat zij er verantwoordelijk voor zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende onderwijsplek te bieden. Als het kan op de eigen school en anders op een passende andere plek. Daarvoor werken reguliere scholen en scholen voor speciaal onderwijs samen binnen het samenwerkingsverband. Er zijn verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Hieronder leest u wat elke vorm van ondersteuning inhoudt. Het is de moeite waard om ook [deze video](#) te bekijken. Hierin wordt kort weergegeven welke ondersteuningsmogelijkheden er binnen SWV VO 30 06 zijn.

2.1 Basisondersteuning

Basisondersteuning kent twee ondersteuningsniveaus:

- regulier onderwijsproces
- en trajectvoorziening.

Ze worden allebei aangeboden op elke reguliere VO-school. Binnen het samenwerkingsverband vinden we het belangrijk dat de begeleiding die geboden wordt goed past bij het onderwijs op de betreffende school. Daarom kunnen de vorm en het aanbod per school verschillen.

Regulier onderwijsproces

Dit is het onderwijsprogramma dat alle leerlingen volgen op een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Jongeren nemen deel aan de lessen en andere schoolactiviteiten en krijgen daarbij begeleiding van hun vakdocenten en hun coach.

Trajectvoorziening

De trajectvoorziening is er voor jongeren die naast het reguliere lesprogramma tijdelijk meer begeleiding nodig hebben om goed mee te kunnen komen op school. Het is een steun(tje) in de rug. Dat kan bijvoorbeeld nodig zijn bij leerproblemen, sociaal-emotionele problemen, gedragsproblemen of lichamelijke beperkingen. Elke school heeft zo'n trajectvoorziening. Hoe de begeleiding eruitziet en hoe lang die duurt, hangt af van wat een leerling nodig heeft. Het traject is altijd op maat. Jongeren doen tijdens het traject zoveel mogelijk mee met het reguliere lesprogramma. De ondersteuning wordt verzorgd door begeleiders in de school. Vanuit de trajectvoorziening is er ook begeleiding mogelijk voor docenten en ondersteunend personeel, zodat zij de jongeren beter kunnen helpen. Soms kan een begeleidingstraject ook tijdelijk (maximaal drie maanden) plaatsvinden op een andere school. Dit kan nodig zijn om te kijken of een leerling wel op de juiste plek zit (door middel van observatie) of als het goed is voor een leerling om tijdelijk afstand te nemen van de eigen middelbare school (time-out).

Op het vmbo wordt gewerkt met een zogenaamde huiskamerklas en assistentenklas. Deze klassen bieden, binnen de basisondersteuning van de school plek aan leerlingen die in een veilige setting met leerlingen die overwegend met internaliserend problematiek kampen, het best gedijen. Daarnaast kunnen leerlingen in leerjaar 3 en 4 van basis-kader een zogenaamd leerwerktraject doorlopen.

2.2 Extra ondersteuning

Soms is de basisondersteuning (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening) niet voldoende voor een jongere om goed mee te kunnen komen op school. Dan heeft de leerling extra ondersteuning nodig. Binnen een gedeelte van scholen voor voortgezet onderwijs zijn koersklassen aanwezig. Op het Udens College, sector vmbo zijn de volgende drie koersklassen: basis-kader leerjaar 1, 2 en 3. Daarnaast zijn er scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en is er de voorziening Past. Deze staan hieronder toegelicht.

Koersklas

Voor jongeren die extra structuur, nabijheid van de coach / docent en veiligheid nodig hebben op school, is er de koersklas. Dat is een kleinere klas op een reguliere VO-school waarin er extra aandacht wordt gegeven aan de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. Gespecialiseerde docenten verzorgen en/of ondersteunen het onderwijs. De doelen en de verwachte door- of uitstroom van de jongere worden vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

De scholen in het samenwerkingsverband spreken met elkaar af op welke locaties er koersklassen zijn. Ze streven daarbij naar een goede verdeling over de regio, zodat jongeren zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan.

Als de school van inschrijving vermoedt dat een jongere gebaat is bij plaatsing in een koersklas, dan zal deze school daarvoor een aanvraag indienen bij het samenwerkingsverband. Ouders kunnen hun kind niet zelf aanmelden voor een koersklas maar worden uiteraard betrokken en geven hun toestemming voor een aanvraag. Als ouders verwachten dat hun kind deze extra ondersteuning nodig heeft, kunnen ze dit op school wel benoemen.

Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)

Soms is een jongere aangewezen op een specialistische school om zich verder te kunnen ontwikkelen. De trajectvoorziening en de koersklas bieden dan niet voldoende ondersteuning aan hen. Voor deze jongeren is er het voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

Het VSO is bedoeld voor jongeren die in hun ontwikkeling belemmerd worden door een combinatie van problemen, zoals ernstige gedragsproblemen, psychiatrische problemen, een verstandelijke beperking en/of een fysieke beperking. Op het VSO krijgen deze jongeren intensieve en specialistische ondersteuning bij het leren, bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling en/of het reguleren van hun gedrag. Docenten die hier speciale kennis en vaardigheden voor hebben, verzorgen het onderwijs. Waar mogelijk wordt er toegewerkt naar een overstap naar een reguliere VO-school (koersklas of regulier onderwijsprogramma).

Past

Als een jongere tijdelijk niet op een reguliere VO-school kan zijn, dreigt thuis te komen zitten of al thuis zit, dan kan een Past-arrangement mogelijk helpen. Past staat voor een 'passende andere stap'. Een Past-arrangement bestaat uit kortdurende, zeer intensieve ondersteuning op maat. Past wordt alleen ingezet als er perspectief is op terugkeer naar een reguliere middelbare school. De school van de jongere doet een aanvraag voor een Past-arrangement bij het samenwerkingsverband. De uitvoerders van het Past-arrangement maken in afstemming met alle betrokkenen een plan voor geleidelijke opbouw van het lesprogramma en terugkeer naar het reguliere onderwijs. De jongere blijft ingeschreven staan op de reguliere VO-school. Deze school blijft nauw betrokken bij het traject en is verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitvoering van het onderwijsprogramma, zoals het lesmateriaal.

Ondersteuning op maat

De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben als doel al hun leerlingen passende ondersteuning te bieden. Omdat er veel mogelijkheden en verschillende niveaus van ondersteuning

zijn, wordt er altijd gekeken naar wat een leerling nodig heeft om goed mee te kunnen komen op school. We willen graag dat leerlingen succesvol zijn. Daarom streven we ernaar de juiste ondersteuning op tijd aan te bieden en daarbij te gaan van intensieve naar minder intensieve begeleiding. Er wordt steeds zorgvuldig gekeken welk (onderwijs)arrangement passend is voor een leerling.

Ouders melden hun kind aan bij de school van hun voorkeur. Als ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft dan is het belangrijk dat ze dat bij de aanmelding duidelijk aangeven. De school moet in verband met de zorgplicht vervolgens een zo passend mogelijk aanbod doen op de eigen school, een andere reguliere school of een school voor voortgezet speciaal onderwijs. Door de scholen in het samenwerkingsverband wordt gekeken of de jongere voldoende heeft aan ondersteuning vanuit de *basisondersteuning* (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening). Als dat niet toereikend is, dan kan *extra ondersteuning* ingezet worden in de vorm van koersklassen, VSO of Past. Het samenwerkingsverband beoordeelt de aanvragen voor extra ondersteuning. Als het samenwerkingsverband het eens is met de aanvraag van de school dan geven ze een arrangement (koersklas of Past) of toelaatbaarheidsverklaring (VSO) af, waarmee de jongere gebruik kan maken van deze vorm van extra ondersteuning.

2.3 Samenwerking met ouders

Een belangrijk aspect bij het realiseren van schoolsucces is ouderbetrokkenheid. Binnen passend onderwijs spelen ouders dan ook een belangrijke rol. Uitgangspunt in de communicatie met ouders is, dat de rol van ouders en de school bij opvoeden en onderwijs gelijkwaardig is, maar niet gelijk. Communicatie tussen school en ouders vindt vanuit deze grondhouding plaats. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Scholen zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijs.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Ouders en jongeren worden uiteraard betrokken bij de uitvoering van de gekozen ondersteuningsvorm. Afhankelijk van het ondersteuningsniveau kan er een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld worden. Een OPP is wettelijk niet verplicht in de trajectvoorziening, omdat het valt binnen de basisondersteuning. Voor jongeren die geplaatst worden in een koersklas, binnen het VSO, bij Past en in het praktijkonderwijs (PrO), moet er wel een OPP worden opgesteld. Het OPP wordt minimaal jaarlijks geëvalueerd met ouders (en jongere), en waar nodig bijgesteld.

In het OPP moet wettelijk gezien minimaal het volgende vastgelegd worden:

1. De te verwachten uitstroombestemming;
2. De onderbouwing van deze bestemming met belemmerende en bevorderende factoren;
3. Een beschrijving van de te bieden ondersteuning en begeleiding en, indien aan de orde, de afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma (niet verplicht voor VSO en PrO).

Deel 1 en 2 vormen samen het uitstroomperspectief, deel 3 heet het handelingsdeel van het OPP. In het handelingsdeel staan specifieke, persoonlijke aanpassingen van het programma voor de leerling, dan wel aanvullende begeleiding.

In de wetgeving rondom passend onderwijs zijn de rechten van ouders verschillend voor het uitstroomperspectief en het handelingsdeel van het OPP. Over beide zijn scholen verplicht om op

overeenstemming gericht overleg te voeren met ouders. In SWV VO 30 06 wordt het bovendien belangrijk gevonden om ook de jongere zelf te betrekken bij het plan. Voor het handelingsdeel moet instemming gevraagd worden aan ouders³. Het uitstroomperspectief wordt vastgesteld door de school na overleg, maar instemming van ouders is niet vereist. In de paragrafen over basisondersteuning en extra ondersteuning beschrijven we hoe we hier binnen onze school uitvoering aan geven.

Medezeggenschapsraad en ondersteuningsplanraad

Ouders hebben daarnaast via de medezeggenschapsraad (MR) adviesbevoegdheid op het schoolondersteuningsprofiel van de school, waarin de ondersteuningvormen binnen de school beschreven staan. De MR heeft instemmingsbevoegdheid op het schoolplan, waarin het reguliere onderwijsproces beschreven staat. Daarnaast zijn ouders en leerlingen vertegenwoordigd in de ondersteuningsplanraad (OPR): het medezeggenschapsorgaan van het samenwerkingsverband.

2.4 Samenwerking met andere partijen

In de afbeelding aan het begin van dit hoofdstuk is te zien dat er twee kolommen naast de piramide staan: *Expertisecentrum/schoolsupport* en *Jeugdhulp*. Scholen kunnen passend onderwijs niet alleen uitvoeren. Uiteraard wordt er samengewerkt met ouders en jongere. Daarnaast wordt er ook samengewerkt met het Expertisecentrum en waar nodig met organisaties voor jeugdhulp.

Schoolsupport

Schoolsupport is een team van deskundigen op het gebied van passend onderwijs en is onderdeel van het samenwerkingsverband. De schoolondersteuners van Schoolsupport begeleiden de scholen bij de uitvoering en doorontwikkeling van passend onderwijs. De schoolondersteuners hebben verschillende deskundigheidsgebieden:

- gedrag en leren,
- complexe problematiek,
- nieuwkomers,
- psychiatrische problematiek (Zuiderbos College)
- fysiek-medische problematiek (Mytyschool Gabriël)

De medewerkers van Schoolsupport ondersteunen de scholen onder andere door bij te dragen aan de professionalisering van docenten en begeleiders in de school en door advies te geven bij bepaalde problematiek.

Jeugdhulp

Ook de samenwerking met thuis is van groot belang. Als er in de thuissituatie begeleiding nodig is, werken scholen nauw samen met jeugdhulpverlening om ervoor te zorgen dat op school en thuis aan dezelfde doelen wordt gewerkt. Elke school heeft een aansluitfunctionaris van het Basisteam Jeugd en Gezin (BJG). Medewerkers van het BJG kunnen kortdurend zelf begeleiding bieden aan jongeren en gezinnen. Daarnaast hebben zij vanuit de gemeenten de bevoegdheid gekregen om, net als de huisarts, door te kunnen verwijzen naar meer specialistische vormen van jeugdhulpverlening,

³ Of de leerling als deze 16 jaar of ouder is. Tussen 12 en 16 jaar wordt de leerling waar mogelijk betrokken.

bijvoorbeeld bij de GGZ. Inzet van en verwijzing door het BJB gebeurt uiteraard alleen met toestemming van ouders en betrokkenheid van de jongere.

Medewerkers van het BJB kunnen kortdurend zelf begeleiding bieden aan jongeren en gezinnen. Daarnaast kunnen zij met jongeren en hun gezin een aanvraag voorbereiden voor toegang tot meer specialistische vormen van jeugdhulp, zoals de GGZ. De toegang tot jeugdhulp is georganiseerd op gemeentelijk niveau en is per gemeente verschillend. Bij school is bekend hoe de toegang per gemeente is geregeld. Voor ouders en leerlingen is deze informatie ook te vinden op de website van de gemeente waarin zij ingeschreven staan.

Andere externe partijen

Tot slot zijn er nog enkele andere partijen waarmee scholen intensief samenwerken om ervoor te zorgen dat iedere jongere naar school kan en gaat: GGD, leerplichtambtenaren (Regionaal Bureau Leerplicht Brabant Noordoost), gemeenten, scholen voor primair onderwijs en scholen voor vervolgonderwijs. Voor ondersteuning aan leerlingen met een visuele beperking, een auditieve beperking, een communicatieve beperking, of epilepsie kan tevens de hulp ingeroepen worden van begeleiders vanuit specialistische onderwijsvoorzieningen op deze thema's. Meer informatie daarover is te vinden op de website van het samenwerkingsverband (www.swvvo3006.nl).

3. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR VAN DE SCHOOL

In het vorige hoofdstuk is uitgelegd wat de afspraken in het samenwerkingsverband zijn over passend onderwijs. In dit hoofdstuk leggen wij uit hoe we daar binnen onze school uitvoering aan geven. Dit hoofdstuk begint met algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning. Daarna wordt ingegaan op de inhoud van de basisondersteuning. En vervolgens wordt uitgelegd hoe wij te werk gaan als we vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft. Tot slot wordt stilgestaan bij de ontwikkelambities van de school op het gebied van passend onderwijs.

3.1 Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning

Visie op ondersteuning

Ruimte voor de ambitie van onze leerlingen in een veranderende maatschappij, daar staat het Udens College voor. We ondersteunen leerlingen op maat om de eigen ambities waar te maken met de **leerling als vertrekpunt, hoge kwaliteit als vanzelfsprekendheid** en **eigenaarschap bij leerlingen en medewerkers**.

Het leerproces, waarvoor de leerling verantwoordelijk is, gaat over drie gebieden, namelijk leergebieden (leren), leefgebieden (leven) en arbeidsgebieden (werken).

Er is veel aandacht voor de ontwikkeling van zelfstandigheid en zelfsturing van leerlingen. Dat doen we door wekelijks structurele aandacht voor individuele coaching en groepscoaching en het bieden van keuzes op allerlei terreinen. Onze school is kleinschalig georganiseerd, waardoor we elkaar goed kennen. We nemen er verantwoordelijkheid voor dat elke leerling passende onderwijskansen krijgt en elke dag met plezier naar school komt.

Kernwoorden in onze visie op leren zijn actief, persoonlijk, samenwerken, ontdekken, toepassen, afwisselend, creatief en verbindend. We beperken ons niet tot leerdoelen en het behalen van een diploma (kwalificatie), maar zetten de brede ontwikkeling van leerlingen centraal (socialisatie en persoonsvorming).

In bovenstaande visie en missie wordt duidelijk dat wij ook onze verantwoordelijkheid nemen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Hierbij worden de komende schooljaren twee sporen gevolgd; namelijk een bestaand en vooral curatief spoor waarbij het Ondersteuningsteam aan individuele of groepen leerlingen de ondersteuning biedt die zij nodig hebben, en een nieuw, meer preventief spoor. Hierbij werken wij planmatig aan het realiseren en versterken van de basisondersteuning in het reguliere onderwijsproces en in de trajectvoorziening. De streefbeelden die we geformuleerd hebben staan in paragraaf 3.4 en vragen om een zorgvuldige, geleidelijke wijze van implementatie en strategische meerjarenplanning, die aansluit bij wat in de cultuur en structuur haalbaar is qua tempo. Bij het invoeren werken we met een zogenaamd tweesporen-plan. De reeds bekende structuren -het oude spoor- worden geoptimaliseerd maar nog niet helemaal losgelaten om te voorkomen dat leerlingen in de knel raken. Alle mogelijkheden die er zijn om het nieuwe spoor in te zetten worden benut.

In dit schoolondersteuningsplan is vastgelegd welke ondersteuning op het Udens College geboden wordt en ook welke voorzieningen in het samenwerkingsverband gerealiseerd worden.

Ondersteuningsstructuur in de school

Het Udens College zet stevig in op individuele- en groepscoaching. Elke coach onderhoudt contact met zijn leerlingen en bewaakt met een helicopterview het proces van de individuele leerling. De

coaches begeleiden hun leerlingen in het proces om te ontdekken waar zijn of haar talenten, behoeften en mogelijkheden liggen. Elke coach heeft facilitering om elke leerling 15 minuten per twee weken te spreken.

Middels groepscoaching zet de coach in op een klassenklimaat waarbinnen individuele leerlingen zich veilig voelen. De groepscoaching is ondersteunend en voorwaarde scheppend voor de individuele coaching. Er komen onderwerpen aan bod als planning, studievaardigheden, burgerschap, groepsvorming en mediawijsheid. In de onderbouw zijn er drie groepscoachingsmomenten per week, in de bovenbouw zijn dit er twee. Elke coach heeft een training gevolgd om zich coachende vaardigheden eigen te maken en er wordt blijvend geïnvesteerd in het versterken van de coachende vaardigheden.

Op het Udens College wordt gewerkt met een ondersteuningsteam, kortweg OT.

Het ondersteuningsteam wordt aangestuurd door een afdelingsdirecteur die werkzaam is op beide sectoren en participeert in de sectorleiding-overleggen. Het team op sector vmbo bestaat daarnaast uit een ondersteuningscoördinator, orthopedagogen, remedial teachers en een pedagogisch didactisch ondersteuner.

Om de lijnen tussen het OT en de afdelingen zo kort mogelijk te houden is vanuit het OT aan elke afdeling een contactpersoon gekoppeld. Deze is op afspraak aanwezig op de afdeling voor overleg of voor het bieden van ondersteuning, coaching en advies, bijvoorbeeld bij het formuleren van hulpvragen en ondersteuningsbehoeften, het opstellen van plannen van aanpak of het voeren van gesprekken.

Wanneer een afdeling, klas, coach of leerling meer of specialistischere begeleiding nodig heeft, kan hiervoor een aanvraag worden gedaan bij het ondersteuningsteam. In deze aanvraag worden de ondersteuningsbehoeften en hulpvraag van de leerling, groep, coach, docent en/of de afdeling geformuleerd. Wanneer de aanvraag wordt gedaan op leerlingniveau, wordt dit altijd afgestemd met ouders en/of leerling en wordt de aanvraag vastgelegd in Magister.

Het ondersteuningsoverleg (ZAT)

Als de coach/afdeling extra ondersteuning wil aanvragen, externen wil inschakelen of vanwege handelingsverlegenheid het OT wil raadplegen, kan een aanvraag gedaan bij het OT. De contactpersoon van het OT pakt de vraag op en brengt deze zonodig in in het ondersteuningsoverleg (ZAT), maar in veel gevallen kan de contactpersoon op de afdeling zelf, met de coach, leerling en ouders, afspraken maken over in te zetten interventies.

Wekelijks komt het OT bijeen in het ondersteuningsoverleg. De ondersteuningscoördinator zit het overleg voor. De samenstelling van het overleg kan wisselen. Aanwezig kunnen zijn de afdelingsdirecteur OT, de orthopedagogen, de coach of afdelingscoördinator, de aansluitfunctionaris Basisteam Jeugd en Gezin en een schoolondersteuner.

Wekelijks is sowieso gelegenheid voor het bespreken van complexe casussen.

Zes keer per jaar wordt dit overleg uitgebreid met de leerplichtambtenaar, jeugdwerk en de jeugdarts. In dit groot ondersteuningsoverleg worden casussen besproken, waarbij de genoemde externen betrokken zijn.

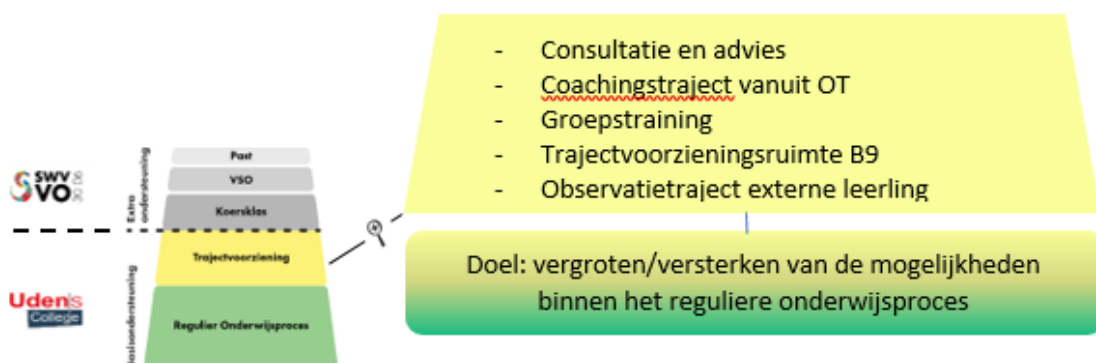
Ook vindt per jaar een paar keer een netwerkoeverleg plaats waarbij de ketenpartners vanuit leerplicht, de GGD, jongerenwerk, de Wegwijzer en zo mogelijk de schooladoptant van politie aansluiten. Ook de schoolondersteuner van het samenwerkingsverband sluit hierbij aan. Doel van dit overleg is om op de hoogte te blijven van de ondersteuningsmogelijkheden van de verschillende organisaties.

Na afloop van het ondersteuningsoverleg, zorgt de contactpersoon voor een terugkoppeling, opvolging en monitoring richting de coach. Het opstellen van een plan van aanpak valt onder verantwoordelijkheid van de coach, die zich kan laten ondersteunen door de contactpersoon vanuit het OT.

De overleggen van het OT worden ook ingezet voor kennisdeling, intervisie en het bespreken van het strategisch beleid.

Extra begeleiding binnen de basisondersteuning van de school: de trajectvoorziening

Extra begeleiding kan geboden worden vanuit de trajectvoorziening en kan bestaan uit:

Basisondersteuning vanuit de Trajectvoorziening

Ondersteuning kan geboden worden vanuit de trajectvoorziening en kan bestaan uit:

a. Consultatie- en adviestraject

De coach/afdeling stelt een hulpvraag rondom een leerling of klas. De hulpvraag richt zich niet enkel op de leerling of klas, maar bevat ook een ondersteuningsvraag die gericht is op het handelen van de coach/afdeling. Soms is handelingsgericht onderzoek nodig dat kan bestaan uit een orthoconsult, leerlinggesprek, dossieranalyse en/of observatie. Het OT stelt geen diagnoses vast en verricht geen individuele intelligentieonderzoeken. Indien van toepassing verwijst het OT ook door naar de hulpverlening.

- b. Coachtraject vanuit het OT
 Coaching richt zich op het handelen van de coach/afdeling of via hen op het handelen van de leerling/klas. De coaching van de docent is gericht op de relatie en de omgang met een individuele leerling, een specifieke klas, een persoonlijke ontwikkelambitie of professionaliseringsvraag. Het komt ook voor dat er een (kortdurend) coaching traject uitgevoerd wordt door het OT voor een individuele leerling of een klas. De aanvrager blijft betrokken en verantwoordelijk en bij het afsluiten van een dergelijk coaching traject vindt een transfer plaats naar het handelen van de coach/afdeling, zodat een voetafdruk wordt achtergelaten en een lerend effect optreedt.
- c. Groepstraject
 De leerling krijgt middels een groepstraining handvatten of informatie zodat hij/zij specifieke vaardigheden kan leren. We verzorgen trainingen die gericht zijn op didactisch, pedagogisch of sociaal-emotioneel vlak, zoals de faalangstreductietrainingen, examenvreestrainingen, Rots en Water trainingen en veerkrachtrainingen; Op Volle Kracht. Vanuit de remedial teaching (RT) kan gewerkt worden met een groepsaanbod op maat, bijvoorbeeld voor NT2 leerlingen.
- d. Trajectvoorzieningsruimte (B9)
 In de trajectvoorzieningsruimte wordt een fysieke plek voor leerlingen geboden, waarbij dagelijks van 9.30 en 15.30 uur een vaste bezetting is van een pedagogisch didactisch ondersteuner van het ondersteuningsteam.
 Aan leerlingen kunnen coach-trajecten worden aangeboden, of een time-out mogelijkheid. Voor alle leerlingen die in de trajectvoorzieningsruimte komen wordt gewerkt met een plan van aanpak, opgesteld door of met de coach die betrokken en verantwoordelijk blijft. De pedagogisch didactisch medewerker tracht voortdurend een voetafdruk achter te laten bij de coach van de leerlingen.
- e. Observatie-traject externe leerlingen
 Binnen het samenwerkingsverband kunnen scholen onderling afspraken maken over het verzorgen van een ondersteunings- of observatietraject aan een leerling van een andere school.

Het uitgangspunt bij het inzetten van ondersteuning is dat deze op het docententeam gericht is, maar de ondersteuning kan ook gericht zijn op leerlingen of een combinatie daarvan. Om dit uitgangspunt te realiseren zal een investering daarin de komende jaren nodig zijn. In alle gevallen, blijft de aanvrager betrokken en verantwoordelijk en streeft het OT ernaar een zogenaamde voetafdruk achter te laten bij de aanvrager.

De trajectvoorziening wordt bekostigd vanuit eigen middelen en is deels aangevuld met ondersteuningsmiddelen vanuit het samenwerkingsverband. In het ondersteuningsjaarverslag staat een verantwoording van de ingezette middelen.

Samenwerking met ouders en leerlingen

De leerling staat centraal op het Udens College. De leerling wordt bij zijn ontwikkelingsproces ondersteund door o.a. school en ouders. Wij hechten groot belang aan de driehoeksrelatie leerling, ouders en school om samen op te kunnen trekken. Naast de individuele coaching tussen leerling en coach vinden daarom met regelmaat driehoeksgesprekken plaats tussen leerling, ouders en coach.

Als coach, leerling of ouders constateren dat er meer begeleiding nodig is dan binnen de basisondersteuning in het reguliere onderwijsproces geboden kan worden, vindt er overleg plaats tussen leerling, ouders en coach. De coach kan zich daarbij laten ondersteunen door het OT. Dit is ook mogelijk bij het voeren van voortgangs- of evaluatiegesprekken.

Als een casus wordt besproken met het OT, bespreekt de coach dit vooraf met ouders en leerling. Wanneer er een Plan van Aanpak wordt opgesteld gericht op de leerling, wordt dit altijd met ouders en leerling besproken. Alvorens met de uitvoering van begeleiding gericht op de leerling te starten, is instemming van ouders en/of leerling nodig.

Contactpersonen

Als u vragen hebt over de begeleiding en ondersteuning op onze school of u wilt uw zorgen over uw kind delen, dan kunt u terecht bij de volgende personen:

<i>Situatie/onderwerp</i>	<i>Contactperso(o)n</i>	<i>Functie</i>	<i>Contactgegevens</i>
Ik wil mijn kind aanmelden op school en verwacht dat hij/zij extra ondersteuning nodig heeft.	Voor vmbo: Karen Versteeg Voor havo vwo: Ellen van den Broek	Ondersteunings- coördinator vmbo Ondersteunings- coördinator Havo vwo	0413283000 Optie 2 vmbo K.Versteeg@udenscollege.nl 0413283000 Optie 1 havo vwo E.vandenBroek@udenscollege.nl
Mijn kind zit op school en ik vermoed dat er meer begeleiding of extra ondersteuning nodig is.		De leerlingcoach	Deze gegevens ontvangt u aan het begin van elk schooljaar.
Ik heb een klacht over de begeleiding van mijn kind.		De leerlingcoach. De afdelingscoördinator of de afdelingsdirecteur van de afdeling van uw zoon of dochter.	Deze gegevens ontvangt u aan het begin van elk schooljaar.

Beschikbare protocollen

De school heeft onderstaande protocollen op het gebied van onderwijsondersteuning:

<i>Protocol</i>	<i>Waar is het protocol te vinden of op te vragen?</i>
☒ Dyslexieprotocol	www.udenscollege.nl
☒ Dyscalculieprotocol	www.udenscollege.nl
☒ Pestprotocol	Onderdeel van het sociale veiligheidsplan
☒ Sociale veiligheidsplan	www.udenscollege.nl
☒ Protocol medisch handelen en handelen bij ziekte	www.udenscollege.nl
☒ Verzuimprotocol	www.udenscollege.nl

3.2 Basisondersteuning

In het eerste hoofdstuk is beschreven dat de basisondersteuning bestaat uit het reguliere onderwijsproces en de trajectvoorziening. Om goed aan te kunnen sluiten bij de onderwijssituatie en doelgroep van de school richt de school zelf de basisondersteuning in. Hieronder staat een schema met afspraken binnen het samenwerkingsverband over de basisondersteuning. Wij hebben daarin aangegeven hoe wij dat in onze school vorm geven. Sommige activiteiten vallen binnen het reguliere onderwijsproces en gelden voor alle leerlingen. Andere activiteiten vinden plaats vanuit de trajectvoorziening als de situatie daarom vraagt.

Ondersteuning aan leerlingen met leerproblemen, o.a. bij ernstige lees- en/of spellingsproblemen en dyslexie, ernstige rekenproblemen en dyscalculie, en problemen in de informatieverwerking, concentratie en planning.		
Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het regulier onderwijsproces	Hoe maakt de school hier werk van maakt binnen de trajectvoorziening
Volgen en signaleren van leerlingen met leerproblemen.	In het logboek in Magister worden door het OT bevorderende en belemmerende factoren en ondersteuningsbehoeften genoteerd bij instroom op school op basis van dossier en de warme overdracht. De coach vult deze gedurende het schooljaar aan waar nodig. De afdeling (coach en vakdocenten) signaleert eventuele leerproblemen en bespreekt met de coach en/of in de leerlingbespreking. Hierop wordt ingezet binnen de vaklessen en de coaching. Als de aangeboden ondersteuning binnen het reguliere onderwijsproces onvoldoende tot resultaat leidt, dan kan de coach overleggen met de contactpersoon vanuit het OT over verdere ondersteuningsmogelijkheden binnen het reguliere onderwijsproces of binnen de trajectvoorziening.	Als de ondersteuning geboden binnen het reguliere onderwijsproces onvoldoende tot resultaat leidt, bespreekt de coach dit met ouders en leerling en dient de coach hiervoor een aanvraag in bij het OT. De coach en/of vakdocent kan worden ondersteund door het OT of er kan (groepsgewijze) remedial teaching (RT) worden ingezet. Als ondersteuning wordt geboden door het OT wordt een Plan van Aanpak geschreven in Magister. Voor leerlingen waarbij moeilijkheden worden gezien op het gebied van (technisch)lezen en/of spelling of rekenproblemen kan door de coach, in samenspraak met ouders en leerling, een screening (oftewel vooronderzoek) worden aangevraagd bij de dyslexie- en dyscalculiecoach. Wanneer uit deze screening blijkt dat de achterstanden op gebied van technisch lezen en spelling aanwijzingen geven voor dyslexie, wordt ouders en leerling geadviseerd om verder onderzoek te laten uitvoeren. Dit onderzoek wordt niet door school uitgevoerd en/of bekostigd.

<p>Ondersteuning gericht op het versterken van de taalvaardigheid.</p>	<p>Vakdocenten bieden zoveel mogelijk differentiatie aan in hun lessen om o.a. de taalvaardigheid van de leerlingen te versterken.</p> <p>Coaches en vakdocenten kunnen met hun ondersteuningsvraag terecht bij onze NT2-specialist.</p> <p>In de onderbouw worden NT2 leerlingen ondersteund door RT'ers tijdens speciaal hiervoor bestemde P-uren. In de bovenbouw kan individuele ondersteuning in de vorm van RT aangevraagd worden.</p>	<p>Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben op gebied van taal, bijvoorbeeld vanwege dyslexie en/of NT2 kunnen met een specifieke hulpvraag worden aangemeld bij het OT. Voor deze leerlingen kan ondersteuning van de coach en/of vakdocent worden ingezet of er kan gekozen worden om (groepsgewijze) RT in te zetten.</p> <p>Voor leerlingen met TOS of een auditieve beperking kan er een specialist vanuit het samenwerkingsverband geraadpleegd worden. Als een leerling een arrangement heeft van Kentalis, krijgen leerling, coach en vakdocenten ondersteuning van de schoolondersteuner.</p> <p>Als ondersteuning wordt geboden door het OT wordt een Plan van Aanpak geschreven in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p>
<p>Werken met en volgens protocol dyslexie: faciliteiten en hulpmiddelen.</p>	<p>Coaches en docenten kunnen in Magister bij kenmerken zien of er bij een leerling sprake is van dyslexie. Ook worden de specifieke ondersteuningsbehoeften vanwege de dyslexie in het logboek vastgelegd. Coach en vakdocenten ondersteunen leerlingen met dyslexie binnen het reguliere onderwijsproces. Zij kunnen hierbij advies vragen aan het OT/de rt-er.</p> <p>Ouders van eerstejaarsleerlingen worden in het begin van het schooljaar uitgenodigd voor een informatieavond informatie over de faciliteiten die het Udens College kan bieden aan leerlingen met dyslexie. Indien gewenst plant de dyslexiecoach een gesprek met ouders en leerling om specifieke afspraken te maken over de ondersteuning en faciliteiten m.b.t. de dyslexie. Deze afspraken worden in Magister gezet en geëvalueerd door de coach.</p>	<p>Als de ondersteuning en faciliteiten tijdens de vaklessen onvoldoende resultaat oplevert voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT.</p> <p>Voor deze leerlingen kan ondersteuning van de coach en/of vakdocent worden ingezet of er kan gekozen worden om (groepsgewijze) RT in te zetten.</p> <p>Als ondersteuning wordt geboden door het OT wordt een Plan van Aanpak geschreven in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p>
<p>Ondersteuning gericht op het versterken van de rekenvaardigheid.</p>	<p>Vakdocenten ondersteunen leerlingen binnen hun lessen bij de rekenvaardigheid middels differentiatie in de lessen. Zij kunnen hierbij advies vragen aan het OT/de RT'er.</p>	<p>Als de ondersteuning en faciliteiten tijdens de vaklessen onvoldoende resultaat oplevert voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT.</p> <p>Voor deze leerlingen kan ondersteuning van de coach en/of vakdocent worden ingezet of er kan gekozen worden om (groepsgewijze) RT in te zetten.</p>

		Als ondersteuning wordt geboden door het OT wordt een Plan van Aanpak geschreven in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.
Werken met en volgens protocol dyscalculie: faciliteiten en hulpmiddelen.	Coaches en docenten kunnen in Magister bij kenmerken zien of er bij een leerling sprake is van dyscalculie. Ook worden de specifieke ondersteuningsbehoeften vanwege de dyscalculie in een gesprek besproken en de afspraken over ondersteuning en faciliteiten worden in het logboek vastgelegd. Coach en vakdocenten ondersteunen leerlingen met dyscalculie binnen het reguliere onderwijsproces. Zij kunnen hierbij advies vragen aan het OT/de RT'er.	Als de ondersteuning tijdens de vaklessen onvoldoende effect heeft voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT. De ondersteuning aan leerling, geboden door de remedial teacher, wordt vastgelegd in een Plan van Aanpak. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.
Begeleiden van leerlingen bij het leren leren.	Drie dagen per week start de dag met de basisgroep. De leerlingen ontvangen in hun basisgroep coaching van hun groepscoach. Eén van de aandachtsgebieden binnen deze groepscoaching is 'leren leren'. Naast de groepsgewijze coaching hebben leerling en coach eenmaal per twee weken een individueel coachmoment. In deze individuele coaching kunnen leervaardigheden aan bod komen.	Wanneer de ondersteuning binnen het reguliere onderwijsaanbod onvoldoende blijkt en er een gerichte en specialistische hulpvraag is, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling een aanvraag doen bij het OT voor ondersteuning. Deze ondersteuning wordt kortdurend en groepsgewijs aangeboden en wordt beschreven in een Plan van Aanpak dat wordt vastgelegd in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra instructie en begeleiding nodig hebben.	Specifieke ondersteuningsbehoeften worden genoteerd in het logboek in Magister. De coach bespreekt dit met de afdeling, zodat vakdocenten op basis hiervan differentiatie kunnen aanbieden.	Als de ondersteuning tijdens de vaklessen onvoldoende effect heeft voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT. De ondersteuning aan leerling, geboden door de remedial teacher, wordt vastgelegd in een Plan van Aanpak. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra uitdaging nodig hebben.	Binnen het reguliere lesaanbod staan individuele leerdoelen centraal. Hierdoor is er veel aandacht voor differentiatie in opdrachten en niveau, waarbij de einddoelen uiteraard wel behaald dienen te worden. Voor leerlingen die extra uitdaging nodig hebben biedt de vakdocent verdiepende en verbredende stof.	Als de ondersteuning tijdens de vaklessen onvoldoende effect heeft voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT. De ondersteuning aan leerling wordt vastgelegd in een op maat gemaakt Plan van Aanpak. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.

Ondersteuning aan leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en gedragsproblemen, o.a. milde vormen van angst en onzekerheid, zoals faalangst, examenrees en keuzeproblemen, moeite in de sociale omgang met leeftijdsgenoten en volwassenen, belemmeringen door een gebrek aan onderwijsmotivatie, bewegingsonrust, impulsiviteit, mild opstandig gedrag, en problemen in de sociale afstemming (ongepast gedrag).

Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het <i>regulier onderwijsproces</i>	Hoe de school hier werk van maakt binnen de <i>trajectvoorziening</i>
<p>Signaleren van leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen.</p>	<p>In Magister worden signalen die wijzen op sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen vastgelegd in het logboek. De coach volgt de leerling en brengt het docententeam op de hoogte van ondersteuningsbehoeften die hieruit voortvloeien.</p> <p>De coach heeft eenmaal per twee weken contact met de coachleerling. Tijdens de coaching is er aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden met als doel problemen op dit vlak te signaleren. Ook zijn er driehoeksgesprekken tussen coach, ouder en leerling waarin dit onderwerp aan bod komt.</p> <p>In klas 2 voert de GGD een screening uit om o.a. somberheidsklachten in beeld te krijgen. Wanneer er ernstige zorgen zijn naar aanleiding van deze vragenlijst heeft de jeugdverpleegkundige binnen 48 uur contact met de leerling. Leerlingen die een verhoogde score hebben op de vragenlijst over somberheid worden benaderd voor deelname aan het STORM-project.</p>	<p>De contactpersonen hebben met regelmaat contact met de afdelingen om te spreken over signalen van coaches en over passende vervolgstappen richting OT en/of verwijzer naar externe hulpverlening.</p> <p>Wanneer de ondersteuning binnen het reguliere onderwijsaanbod onvoldoende blijkt en er een gerichte en specialistische hulpvraag is, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling een aanvraag doen bij het OT voor ondersteuning. De aanvraag wordt besproken in het OndersteuningsTeam overleg waaraan ook BJB deelneemt.</p> <p>Wanneer ondersteuning door het OT passend blijkt wordt hiervoor een Plan van Aanpak vastgesteld in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p> <p>Wanneer ondersteuning door BJB en/of externen passend blijkt, wordt dit door de coach, zo nodig met ondersteuning van het OT, besproken met ouders en leerling.</p>
<p>Begeleiding van leerlingen met faalangst/examenrees.</p>	<p>De coach begeleidt een leerling met hulpvragen op het gebied van faalangst en/of examenrees in de (twee)wekelijkse coachingsmomenten. De coach informeert de vakdocenten, zodat zij ondersteunend kunnen zijn voor de leerling in de vaklessen.</p>	<p>Als de ondersteuning in het reguliere onderwijsproces onvoldoende effect heeft voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT. De ondersteuning wordt zoveel mogelijk groepsgewijs geboden: elk schooljaar wordt er een training 'Bewust omgaan met faalangst' en een examenreesreductietraining aangeboden.</p>
<p>Ondersteuning van leerlingen met keuzeproblemen.</p>	<p>Op het vmbo is er een doorlopende leerlijn voor LOB; in ieder leerjaar is er aandacht voor LOB en dit wordt specifiek naarmate de leerjaren vorderen. In de onderbouw werken de leerlingen toe naar een profiel- en vakkenpakketkeuze. Eenmaal in de bovenbouw komt het accent te liggen op vervolgstudie- en beroepskeuze. We werken met methodes om dit proces te ondersteunen. Centraal staan de diverse activiteiten en projecten die we organiseren voor de verschillende leerjaren; hier bereiden de leerlingen zich</p>	<p>Wanneer leerlingen meer ondersteuning nodig hebben bij de overstap naar het MBO kan de doorstroomcoach worden ingeschakeld. De doorstroomcoach kan een ondersteunende rol vervullen bij de voorbereiding van een overstap naar het MBO en bij de daadwerkelijke overstap naar het MBO ter voorkoming van vroegtijdig schoolverlaten.</p>

	<p>op voor en reflecteren zij weer op. Aan de activiteiten wordt betekenis gegeven doordat de leerlingen coachgesprekken voeren met hun coach waar ook regelmatig het onderwerp LOB ter sprake komt. In de vierde klas gaan leerlingen intensief aan de slag met de studiekeuze en aan het einde van dit leerjaar hebben de coaches en decanen inzichtelijk via een digitale methode waar alle leerlingen voor gekozen hebben en of er risico-leerlingen zijn waar extra aandacht naartoe moet. In de bovenbouw, en specifiek de vierde klas, worden leerlingen gestimuleerd naar open dagen te gaan, beroepsbeoefenaars te spreken en oud-leerlingen te bevragen op hun overstap naar het mbo of havo. Decanen nemen een sleutelpositie in als het gaat om Loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) op onze school. Zij ondersteunen de coaches in de begeleiding van de leerling bij het keuzeproces.</p>	
<p>Ondersteuning bij het ontwikkelen en versterken van sociale vaardigheden.</p>	<p>Drie dagen per week start de dag met de basisgroep. De leerlingen ontvangen in hun basisgroep coaching van hun groepscoach. Aandachtsgebieden binnen deze groepscoaching zijn o.a.. groepsvorming en sociale vaardigheden. Naast de groepsgewijze coaching hebben leerling en coach tweewekelijks een individueel coachmoment. In deze individuele coaching kan de leerling in samenspraak met zijn coach leerdoelen opstellen op het gebied van sociale vaardigheden als op dit gebied door coach/de afdeling, leerling en ouders problemen worden gesignaleerd. Coach ondersteunt de leerling bij het werken aan de leerdoelen.</p>	<p>Als de ondersteuning in het reguliere onderwijsproces onvoldoende effect heeft voor de leerling, kan de coach in samenspraak met ouders en leerling ondersteuning aanvragen bij het OT.</p> <p>De aanvraag wordt besproken in het OT-overleg waaraan ook BJK deelneemt. OT kan, in samenspraak met coach, besluiten dat het zinvol is de coach verdere ondersteuning te bieden, zodat de coach de leerling passend kan ondersteunen.</p> <p>Wanneer ondersteuning door het OT passend blijkt wordt hiervoor een Plan van Aanpak vastgesteld in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p> <p>Ondersteuning aan de leerling wordt zoveel mogelijk groepsgewijs geboden: elk schooljaar wordt er een training 'Rots en Water' gegeven binnen de school. Wanneer deelnemen hieraan niet passend is of niet mogelijk, wordt de leerling in het Ondersteuningsteamoverleg, waaraan ook BJK deelneemt, besproken en wordt bekeken welke ondersteuning binnen of buiten de school passend kan zijn.</p> <p>Wanneer ondersteuning door BJK en/of externen passend blijkt, wordt dit door de coach, zo nodig met ondersteuning van het OT, besproken met ouders en leerling.</p>
<p>Aandacht voor het bevorderen van schoolmotivatie.</p>	<p>Het eigenaarschap en daarmee ook de schoolmotivatie van de leerling wordt binnen het reguliere onderwijsproces versterkt door te werken met individuele</p>	<p>Wanneer de ondersteuning binnen het reguliere onderwijsaanbod onvoldoende blijkt en er een gerichte en specialistische hulpvraag is, kan de coach in samenspraak</p>

	<p>leerdoelen waaraan aandacht wordt besteed in de vaklessen en de individuele coaching.</p> <p>In deze individuele coaching is aandacht voor eventuele problemen rond motivatie en onderliggende zaken die hierbij een rol spelen.</p>	<p>met ouders en leerling een aanvraag doen bij het OT voor ondersteuning. De aanvraag wordt besproken in het OT-overleg waaraan ook BJJ deelneemt.</p> <p>Het OT heeft de mogelijkheid om de vakdocenten en/of coaches te ondersteunen bij hun hulpvraag betreffende de motivatie van de leerling.</p> <p>Het kan voorkomen dat gekozen wordt voor ondersteuning van de leerling door het OT.</p> <p>Wanneer ondersteuning door het OT passend blijkt wordt hiervoor een Plan van Aanpak vastgesteld in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p>
<p>Signaleren van leerlingen met externaliserende gedragsproblemen.</p>	<p>In het reguliere onderwijsproces zullen coaches en vakdocenten externaliserende gedragsproblemen in de klas signaleren. Buiten de klas worden eventuele externaliserende gedragsproblemen gesignaleerd door OP en OOP. De coach wordt op de hoogte gebracht van problemen en voert hierover overleg met de afdeling, ouders en leerling.</p> <p>Ondersteuningsbehoeften op het gebied van gedrag worden door de coach beschreven in het logboek en gedeeld met vakdocenten in het afdelingsoverleg.</p>	<p>De contactpersonen hebben met regelmaat contact met de afdelingen om te spreken over signalen van coaches en over passende vervolgstappen richting OT en/of verwijzing naar externe hulpverlening. De leerling en ouders worden bij deze stappen betrokken.</p>
<p>Aandacht voor het bevorderen van sociale veiligheid in de groep/school.</p>	<p>Binnen het Udens College worden activiteiten die de sociale veiligheid stimuleren en richtlijnen bij mogelijke incidenten en risico's beschreven in het Sociaal Veiligheidsplan. Er zijn functionarissen sociale veiligheid. Op het vmbo is Mariëlle van Riel vertrouwenspersoon.</p> <p>Tijdens de onderwijskundige ontwikkelingen en activiteiten wordt er voortdurend aandacht besteedt aan de sociale veiligheid. Daarnaast signaleren alle personeelsleden van school en voeren we het met zijn allen uit, de directie ziet daar op toe.</p>	<p>Wanneer de sociale veiligheid in een klas onder druk staat, kan de coach van de betreffende klas ondersteuning aanvragen van het OT. Het OT zal dan in samenspraak met coach en vakdocenten ondersteuning bieden ter versterking van de sociale veiligheid in de klas.</p>
<p>Aandacht voor het voorkomen van gedragsproblemen in en buiten de klas.</p>	<p>Zoals hierboven beschreven hebben alle medewerkers van de school aandacht voor gedragsproblemen binnen en buiten de klassensituatie. De coach(es) van leerlingen die betrokken zijn bij problemen binnen of buiten de klas hebben een spilfunctie in het voorkomen en/of aanpakken van gedragsproblemen in samenspraak met de afdeling. Coaches en afdeling kunnen hierover sparren en</p>	<p>Als de ondersteuning in het reguliere onderwijsproces onvoldoende effect heeft kan de coach ondersteuning aanvragen bij het OT. Wanneer de ondersteuning wordt aangevraagd op leerlingniveau, zal dit altijd in afstemming met ouders en leerling gebeuren.</p> <p>De aanvraag wordt besproken in het OT-overleg. OT kan, in samenspraak met</p>

	<p>advies vragen aan de afdelingscontactpersonen van het OT.</p>	<p>coach, besluiten dat het zinvol is de coach verdere ondersteuning te bieden, zodat de coach de leerling en/of groep passend kan ondersteunen.</p> <p>Het kan voorkomen dat gekozen wordt voor tijdelijke ondersteuning van de leerling door het OT.</p> <p>Wanneer ondersteuning door het OT passend blijkt, wordt hiervoor een Plan van Aanpak vastgesteld in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p>
<p>Maatregelen voor leerlingen die tijdelijk niet in de klas kunnen zijn als gevolg van storend gedrag voor zichzelf of anderen.</p>	<p>De algemene insteek is om zoveel mogelijk te voorkomen dat leerlingen leestijd missen. Een leerling die storend gedrag laat zien, krijgt eerst een waarschuwing. Ook wordt de consequentie genoemd als de leerling nog een keer gewaarschuwd moet worden. Als de leerling zijn of haar gedrag niet aanpast, kan de leerling een gele kaart krijgen. De docent beslist hierover vanuit zijn eigen professionaliteit. De leerling moet dan de rest van de les naar lokaal 210. In dit lokaal vult de leerling de gele kaart in, waarbij hij reflecteert op de ontstane situatie. Gedurende de resterende tijd werkt de leerling aan zijn of haar schoolwerk. Vijf minuten voor het einde van de les gaat de leerling terug naar de docent om te situatie te bespreken. De gele kaart wordt getoond in Magister en gemonitord door de afdeling.</p> <p>De leerling maakt een nakomafpraak in lokaal 210.</p> <p>Als een leerling herhaaldelijk storend gedrag laat zien, kan de coach overleggen met de afdeling en OT-contactpersoon voor een passende interventie. Er worden dan afspraken gemaakt met de leerling en ouders, het docententeam en afdeling om verwachtingen en afspraken te verduidelijken.</p> <p>Als een leerling tijdelijk niet in de klas kan zijn wordt door de afdeling, in samenspraak met de afdelingsdirecteur en het OT, een plan van aanpak gemaakt om de doorlopende leerlijn zoveel mogelijk te borgen.</p>	<p>De leerling kan een maatwerktraject geboden worden, waarbij tijdelijk wordt gewerkt aan onderwijs in de trajectvoorzieningsruimte (TVR) onder toezicht van en met ondersteuning van de medewerker in de TVR. De coach maakt een planning voor de leerling, zodat helder is waaraan de leerling kan werken. Doelen t.b.v. de terugkeer naar de les worden in samenspraak met de afdelingscoördinator opgesteld. In de TVR wordt o.a. gekeken welke factoren er spelen onderliggend aan het gedrag. De medewerker van de TVR speelt een belangrijke rol in het bespreken van ontstane situaties en helpt de leerling bij het reflecteren op zijn/haar gedrag. De medewerker van de TVR houdt de ontwikkeling van de leerling goed in de gaten en staat in nauw contact met de coach en afdeling.</p> <p>Wanneer het volgen van onderwijs op school niet mogelijk is, kan de afdelingsdirecteur besluiten om tijdelijk onderwijs op afstand te bieden.</p> <p>Wanneer er vragen bestaan over de ondersteuningsbehoeften van de leerling en wanneer een tijdelijke plek op een andere school door school en ouders passend wordt geacht om tot rust te komen, kan gekozen worden voor een observatie- en time-out traject op een andere school.</p>

Ondersteuning aan leerlingen met lichamelijke beperkingen, o.a. bij milde auditieve, visuele of motorische beperkingen, bij milde spraaktaal belemmeringen, en bij milde belemmeringen als gevolg van een medische conditie.

Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het regulier onderwijsproces	Hoe de school hier werk van maakt binnen de trajectvoorziening
Werken met en volgens een protocol medisch handelen en handelen bij ziekte.	<p>Het Udens College hanteert een protocol medisch handelen, waarin staat beschreven welke stappen gezet moeten worden bij medische aandoeningen.</p> <p>De leerlingen met een ziekte en/of lichamelijke beperking worden door de coach of contactpersoon OT besproken met de schoolondersteuner met expertise op dit gebied. Per leerling wordt bekeken wat de mogelijke aanpassingen zouden moeten zijn om zoveel als mogelijk deel te kunnen nemen aan het reguliere onderwijsproces.</p>	<p>Wanneer ondersteuning binnen het reguliere onderwijsproces onvoldoende effect heeft en er individuele aanpassingen nodig zijn en/of individuele ondersteuning dan kan de coach een aanvraag indienen bij het OT.</p> <p>Ondersteuning en/of aanpassingen worden beschreven in het Plan van Aanpak in Magister. Dit plan wordt besproken met leerling en ouders en, bij instemming van leerling en ouders uitgevoerd en geëvalueerd.</p>
Fysieke toegankelijkheid van het gebouw voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	Het gebouw is toegankelijk voor leerlingen met een beperking. Leerlingen kunnen, indien noodzakelijk, gebruik maken van een lift, met een zogenaamde liftpas.	.
Beschikbaarheid van hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	Per leerling zal, in samenspraak met de schoolondersteuner met kennis op dit gebied, specifiek bekeken worden wat er nodig is. Denk hierbij aan aangepast meubilair, specifieke hulpmiddelen of aanpassingen bij praktijkvakken.	Wanneer ondersteuning binnen het reguliere onderwijsproces onvoldoende effect heeft en er individuele aanpassingen nodig zijn en/of individuele ondersteuning dan kan de coach een aanvraag indienen bij het OT.
Begeleiding van leerlingen met TOS en auditieve beperkingen	Coaches en docenten kunnen in Magister bij kenmerken zien of er bij een leerling sprake is van TOS of een auditieve beperking. Ook worden de specifieke ondersteuningsbehoeften vanwege de TOS of auditieve beperking in het logboek vastgelegd. De coach en vakdocenten ondersteunen leerlingen met TOS of auditieve beperking binnen het reguliere onderwijsproces. Zij kunnen hierbij advies vragen aan het OT/de ambulante begeleider. Indien nodig wordt er een informatiebijeenkomst gehouden voor het docententeam om hen te informeren over de specifieke problematiek van de leerlingen en/of om afspraken te maken over de inzet van eventuele hulpmiddelen.	Leerlingen met een arrangement vanuit cluster 2 ontvangen begeleiding van de Ambulant Begeleider vanuit de speciaal onderwijs voorziening. Deze ambulante ondersteuner kan de leerling, de coach, de afdeling en het OT adviseren en ondersteunen t.a.v. de specifieke problematiek. Met coach, ouders en leerling wordt het OPP besproken en geëvalueerd, zo nodig met aansluiting vanuit het OT.
Samenwerking met ketenpartners in de signalering en begeleiding van leerlingen met fysiek-medische problematiek, bijvoorbeeld GGD en schoolondersteuners.	Binnen het Udens College werken we nauw samen met de ketenpartners. Er vindt periodiek overleg plaats tussen OT en ketenpartners om werkwijzen en ontwikkelingen te bespreken.	<p>Bij ziekteverzuim wordt het ziekteverzuimprotocol gehanteerd en bespreekt coach met ouders en leerling de aanmelding bij de GGD.</p> <p>Bij fysiek-medische problematiek vindt er afstemming plaats tussen betrokken partijen, middels een multidisciplinair</p>

		overleg. In dit overleg wordt de visie gedeeld en worden afspraken gemaakt t.a.v. de stappen die de verschillende partijen zullen zetten. Ook worden afspraken gemaakt over de evaluatie. De door school te zetten stappen worden beschreven in het Plan van Aanpak.
--	--	--

3.3 Extra ondersteuning

Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school: Koersklas

Soms is de basisondersteuning (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening) niet voldoende voor een jongere om goed mee te kunnen komen op school. Dan heeft de leerling extra ondersteuning nodig. Binnen een gedeelte van scholen voor voortgezet onderwijs zijn koersklassen aanwezig. Op het Udens College, sector VMBO zijn de volgende drie koersklassen: basis-kader leerjaar 1, 2 en 3. De koersklassen zijn er voor jongeren die extra structuur, nabijheid en veiligheid nodig hebben op school. Dat is een kleinere klas op een reguliere VO-school waarin er extra aandacht wordt gegeven aan de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. Gespecialiseerde docenten verzorgen en/of ondersteunen het onderwijs. De doelen en de verwachte door- of uitstroom van de jongere worden vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

Plaatsing in de koersklas kan alleen middels een arrangementsaanvraag bij de Adviescommissie Toelaatbaarheidsverklaringen en Arrangementen (ACTA) van het samenwerkingsverband. Ten behoeve van de aanvraag hiervoor, wordt door de school in samenspraak met ouders en leerling, een onderbouwingsformulier met een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) ingevuld.

Coaching van de leerlingen is erop gericht dat een leerling specifieke vaardigheden ontwikkelt om door te kunnen stromen naar een reguliere klas. Op basis van de geformuleerde doelen uit het OPP, vindt er periodiek een evaluatie plaats. Daarna worden nieuwe doelen geformuleerd, om uiteindelijk gefaseerd terug te keren in het reguliere onderwijsproces. Dit alles in nauw overleg tussen coach, ouders en leerling, met ondersteuning vanuit het ondersteuningsteam. Zoveel mogelijk wordt het programma gevolgd uit het reguliere onderwijsproces. Ook sluiten de leerlingen aan bij persoonlijke uren.

De coach van de koersklas is verantwoordelijk voor onderwijs en begeleiding aan de leerlingen en communicatie met ouders. De coach is lid van het kernteam waar zijn leerlingen onderdeel van uitmaken. Hij neemt deel aan het coachoverleg en de kernteamvergaderingen en stemt hiermee af. Het ondersteuningsteam is ondersteunend en adviserend betrokken bij de leerling en de koersklas.

Ten aanzien van de koersklassen zijn een aantal ontwikkelambities geformuleerd voor het schooljaar 2020-2021 en verder. Deze zijn te vinden in bijlage 2.

Extra ondersteuning (op een andere locatie)

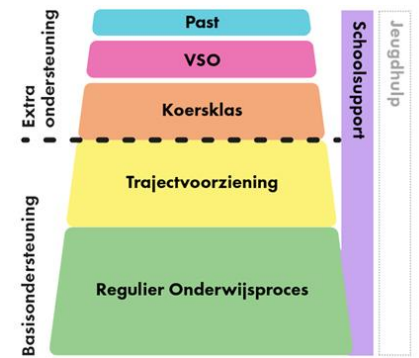
In hoofdstuk 1 staat een beknopte beschrijving van de voorziening Past en het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Op het moment dat wij vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft in een van deze vormen, dan zijn ouders en leerling meegenomen in het proces.

Voor de leerling waarvoor deze ondersteuning nodig is, zijn reeds meerdere interventies ingezet in samenspraak met ouders en het ondersteuningsteam.

Samen met ouders en leerling onderzoekt de school naar de meest passende oplossing om te kunnen komen tot een positieve ontwikkeling en succesvolle schoolloopbaan.

Als ondersteuning op een andere locatie gerealiseerd wordt, houden we periodiek contact met die locatie om de haalbaarheid tot terugkeer naar het Udens College te bespreken.

De leerlingen die naar Past gaan, blijven ingeschreven op het Udens College. Periodiek vinden fysieke overlegmomenten plaats.

3.4 Ontwikkelambities

Ontwikkelambities voor de komende jaren

In schooljaar 2019-2020 heeft het Udens College de ondersteuningsstructuur onder de loep genomen en nader geanalyseerd. Gebaseerd op de bevindingen die uit deze analyse naar voren zijn gekomen staan de volgende thema's centraal de komende vier schooljaren.

1. Coaches en docenten zijn binnen hun afdeling verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs en begeleiding. Vanuit de driehoek leerling, ouders en school zorgen zij voor verbinding en resultaat.
Het ondersteuningsteam draagt bij aan het vergroten van kennis en vaardigheden van de eerste lijn -oftewel het reguliere onderwijsproces- waardoor de basisondersteuning daar steviger wordt en daarbinnen kan worden ingespeeld op verschillen tussen leerlingen.
De capaciteit van het ondersteuningsteam wordt ingezet op **preventief werken en** (steeds minder) **op curatief werk**. Curatieve inzet vindt altijd plaats met een zo kort mogelijke duur en met de bedoeling een voetafdruk achter te laten bij de eerste lijn, zodat onderdelen uit de geboden ondersteuning door de eerste lijn later opnieuw gebruikt kunnen worden.
2. Een integrale aanpak van preventief werken vraagt om een **sterke verbinding met de eerste lijn**. Er wordt bewust ingezet op een actieve samenwerking tussen de eerste lijn (de klassen, coaches, docenten, afdelingen enerzijds en de tweede lijn (het ondersteuningsteam, hulpverlening en samenwerkingsverband) anderzijds. Hierbij vraagt ook de continuïteit van de ondersteuning aan en begeleiding van leerlingen aandacht bij overdracht tussen leerjaren.
3. Door de **ondersteuningsteams van beide sectoren te verbinden en laten samenwerken**, kunnen doelen en resultaten efficiënter bereikt worden. Kennis kan worden gedeeld, deskundigheid kan worden uitgewisseld en beleidsplannen en documenten kunnen voor beide sectoren (soms met wat aanpassing) worden opgesteld.
4. Een **stevig fundament voor de structuur, systemen en inzet van personeel** van het ondersteuningsteam maakt duidelijk waaraan de beschikbare capaciteit wordt uitgegeven en maakt het mogelijk om prioriteiten te stellen en te begrenzen
5. Een heldere strategie die aansluit bij de organisatiedoelen, zorgt voor focus en schept helderheid over verwachtingen. Er wordt fasegewijs aan verbetering gewerkt middels een cyclisch proces van meten, analyseren, verbeteren en borgen. Door te werken met **een systeem voor kwaliteitszorg met een PDCA cyclus** zijn medewerkers voortdurend bezig met verbeteringen.

Om bovenstaande ontwikkelambities te realiseren is een meerjarenplanning gemaakt, deze is intern bekend. De doelen voor schooljaar 2020-2021 en bijbehorende acties zijn als volgt beschreven:

Doel 1: Van curatief naar preventief werken	Acties 2020-2021
Onderwerpen beide sectoren:	
Vergroten individuele coachende vaardigheden van coaches / docenten	Het voeren van gesprekken met leerlingen door OT-leden in bijzijn van de coach. (achterlaten van de voetafdruk) Het bijwonen van coachgesprekken en daar feedback op geven, door schoolondersteuners en OT-leden

	Coaches ondersteunen bij het formuleren van een hulpvraag op henzelf gericht. En ondersteuning bij het opstellen van een Plan van Aanpak. (schoolondersteuners coachen OT-leden hierin).
Vergroten eigenaarschap bij docenten en coaches, ouders en leerlingen voor complexe leerlingen	Coaches wonen ZAT overleggen bij (over hun eigen leerling), dit kan laagdrempelig op de afdeling zelf gebeuren, op de momenten dat de contactpersoon vanuit het OT daar aanwezig is.
Versterken van de groepscoaching	Preventieve observaties met feedbackgesprekken door schoolondersteuners. Aansluiten bij coachoverleggen of kernteamvergaderingen. Inventarisatie van wat er gebeurt in de groepscoaching en welke behoeftes er zijn.

Doel 2: Verbinding tussen ondersteuningsteam en de eerste lijn	Acties 2020-2021
Samenwerking en afstemming met professionaliseringscoördinator	Afstemming over coaching en scholing coaches en docenten.
Samenwerking en afstemming met werkgroep Samen 2022	Afstemming over op welke wijze het OT optimaal kan bijdragen.
Samenwerking en afstemming met decanen	Periodiek overleg met decanen
Samenwerking en afstemming met de ambulante begeleiders om hen mee te nemen in de denkwijze en visie	Afstemming tussen AB en contactpersoon OT, en afdeling en coach. Afstemming over Plan van Aanpak e.d. Inzet van ambulante begeleiders om kennisvergroting op afdelingen te realiseren.
Contactpersonen vanuit OT met elke afdeling	Formuleren van opdracht, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Stroomlijnen en organiseren van periodiek overleg
	De contactpersonen krijgen zicht op hun afdeling middels klassenbezoeken, observaties, informele interviews, bijwonen van overleggen etc.
Aansluiten bij coachvergaderingen	Contactpersonen; info- en kennisuitwisseling.
Directeur OT woont de sectorleiding-overleggen bij	Onderzoeken van mogelijkheden om brug te slaan tussen eerste en tweede lijn.
Ondersteuningscoördinator e/o directeur OT woont de overleggen bij met de afdelingscoördinatoren.	Onderzoeken van mogelijkheden om brug te slaan tussen eerste en tweede lijn.
RT-inzet in samspraak en overleg met de eerste lijn.	Bij aanvraag contact met de vakdocent of die op de hoogte is van de aanvraag. Nagaan of de RT-er tips kan geven aan de vakdocent en zoveel mogelijk kan werken met reguliere lesmateriaal Aanvragen van licenties digitale lesmaterialen voor de RT-ers Afsluiting van RT begeleiding met een transfer naar de vakdocent e/o coach.
	Evaluatie Extra tijd en Claroread.

Doel 3: Verbinden van beide ondersteuningsteams	Acties 2020-2021
Informele ontmoetingen beide OT teams	Opstart schooljaar teamactiviteit.

Optimaliseren afstemming, kennisdeling en efficiënte inzet	Tweewekelijks overleg tussen directeur en ondersteuningscoördinatoren.
	Elk kwartaal OT breed overleg over de koers en kennisdeling.
	Samenwerking tussen OT-teams leden indien van meerwaarde

Doel 4: bouwen van een stevig fundament voor de structuur, systemen en inzet van personeel en andere resources	Acties 2020-2021
Personeel	Ondersteuningscoördinatoren in positie brengen door te werken conform functiebeschrijving
Inzet personeel	Koppelen stagebegeleiders. Formuleren stage opdrachten. Werken met een jaartaak waarover aan de voorkant afspraken zijn gemaakt over taakverdeling en tijdsinvestering. Bespreken van werkwijze met leerlingbegeleiders (versnippering, afstemming, doelmatigheid).
Jaarplanning	Opstellen jaarplanning met interne en externe overleggen, teamvergaderingen e.d.
Materialen	Laptops vmbo; sommigen verouderd. Inzicht verkrijgen in meerjareninvesteringsplanning en afschrijving.
Financiële middelen	Budgetaanvraag, in lijn met SOP.
Afstemming en communicatie intern	Overlegstructuren (ZAT, afdelingen, contactpersonen, externen, intern binnen het OT) evalueren en evt. bijstellen. Aandacht voor wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe.
Heldere afspraken en procedures	Handboek aanleggen met alle afspraken en procedures gerelateerd aan ondersteuning en begeleiding. En het beschikbare "menu" dat verkrijgbaar is bij het OT. Actualiseren van dyslexie- en dyscalculie beleid en overige protocollen waarnaar in het SOP wordt verwezen. Deze moeten op een zichtbare plek op de website van het UC te vinden zijn. Aan de eerste lijn formats aanreiken voor werkwijze aanvraag, en deze pas in behandeling nemen als de hulpvraag helder is. (aanvrager laten ondersteunen door contactpersoon en schoolondersteuners)
Ophelderen Taken Verantwoordelijkheden Bevoegdheden	In overleg met diverse personen afstemming over rol OT bij: Klassenindeling, schoolverzuim, OPP's, diverse protocollen, meldcode. Afstromers, opstomers, verwijzing, verwijdering.

Doel 5: hanteren van een systeem voor kwaliteitszorg met een PDCA cyclus	Acties 2020-2021
Actueel en relevant S.O.P.	Opstellen, delen en bespreken jaarverslag 2019-2020 (augustus) Bespreken jaarverslag sector vmbo (Harm, Mirjam, Karen, Christel) (oktober) Voorleggen jaarverslag aan MR (september) En bespreken met sectorleiding en het OT. Inleveren jaarverslag bij SWV 1 okt Indienen voorlopige versie SOP 20-21 bij SWV (1 sept) Indienen definitieve versie SOP 20-21 bij SWV (1 okt) Opstellen van indicatoren en criteria (wat meten we?) Adequate inzet van Docuware
Presentatie en dialoog over visie op Passend onderwijs op het UC:	Het SOP op de kaart zetten en draagvlak creëren bij: Sectievoorzitters? Leerraarcoördinatoren? Klankbordgroep (In., ouders, medewerkers)? Elk kwartaal evaluatie SOP met DIRO Elk half jaar evaluatie SOP sectorleidingen Elk kwartaal evaluatie SOP OT breed Elk kwartaal evaluatie SOP schoolondersteuners Elk half jaar SOP agenderen bij MR
Verzamelen en analyseren gegevens, opstellen SWOT	Voorjaar 2021: vragenlijsten analyseren, tbv bijstelling SOP
Opstellen conceptversie SOP	April 2021
Presentatie en dialoog over concept SOP	DIRO (mei) Sectorleidingen (mei) OT (mei) Klankbordgroep, coördinatoren, sectievoorzitters??

	MR – DR (juni)
Opstellen definitieve versie SOP	Juni
Opdracht formuleren voor schoolondersteuners	Juni
Adviesaanvraag MR	Juli
Definitief instemmen bestuur	Juli

Doel 6: vmbo specifieke zaken	Acties 2020-2021
Koersklassen en terugdringen verwijzingen VSO	<p>Bewustzijn vergroten: -Werkvorm arrangeren naar onderwijsbehoeften bij OT inzetten. En vervolgens bij afdelingen en docenten.</p> <p>Denken en werken vanuit ondersteuningsbehoefte van IIn: -kennisoverdracht aan afdelingen hierover (schoolondersteuners) -ondersteuning aan coaches bij beschrijving en opstellen PvA en evaluaties (coördinator koersklas) -aanleveren van formats en goede voorbeelden.</p> <p>Helderheid over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en ieders rol bij toeleiding en verwijzing.</p> <p>Vergroten absorptievermogen reguliere klassen: Preventieve observaties en feedback door schoolondersteuners</p> <p>Versterken van de koersklassen: Ondersteuning door schoolondersteuners / coördinator bij opstellen PvA, evaluatiemomenten, succescriteria. Aangeleverde formats en voorbeelden. Observaties met feedback. Koersklasdocenten werken in elkaars klassen.</p> <p>Verlaging % VSO: -instellen interne commissie -periodiek contact VSO over terugplaatsing VO.</p>
Trajectvoorziening	<p>Werken met handelingsplannen, met doelen, acties, indicatoren en evaluatiemomenten. Coach blijft verantwoordelijk. B9 is ondersteunend.</p> <p>Periodiek contact tussen ondersteuningscoördinator en B9. (monitoring en evaluatie)</p>
Ondersteuning voor (coaches van) leerlingen met depressieve gedachten. Project STORM	<p>1 OT-lid verzorgt samen met deze docent de training Op Volle Kracht aan de leerlingen uit deze doelgroep</p> <p>Minimaal 1 docent volgt de Train de Trainer Gatekeeperstraining en geeft deze training aan collega's op afdelingen.</p>
NT2	<p>Curatieve inzet RT (groepsgewijs). Inschakelen expertise Jet van Os om te komen tot beleid voor NT 2 leerlingen.</p>

4. BIJLAGEN

Bijlage 1: Afspraken over de inzet van Schoolsupport in 2020-2021

Inleiding:

De Schoolondersteuners versterken de scholen bij de realisatie van passend onderwijs en trachten het invliegen van hun kennis steeds meer overbodig te maken. De bedoeling is dat de sectie Schoolsupport enkel die activiteiten/expertise oppakt die voor een school niet redelijkerwijs zelf te organiseren zijn.

De inzet van de Schoolondersteuners draagt eraan bij dat docenten/mentoren en het ondersteuningsteam het gevoel hebben dat ze passend onderwijs aankunnen: omgaan met diversiteit in een groep (didactisch en pedagogisch), signaleren van behoeften, samenwerken met ouders en jongere, een hulpvraag formuleren en stellen. De activiteiten vinden dan ook veelal dicht op of zelfs in het onderwijsproces plaats. Activiteiten gericht op andere functionarissen, zoals ondersteuningscoördinatoren, orthopedagogen, en andere mensen uit het ondersteuningsteam, directie e.d., kennen indirect hetzelfde doel: het versterken van de context, opdat het docenten en de school beter lukt om af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de jongeren.

Activiteiten Schoolondersteuners:

Activiteiten die onderdeel uitmaken van het aanbod zijn:

- Directe professionaliseringsvormen (*in* het proces) zoals co-teaching, co-training, video-interactiebegeleiding en synchroon-coaching;
- Indirecte professionaliseringsvormen zoals scholingsbijeenkomsten, workshops, voorlichting, coaching en begeleide intervisie;
- Consultatie en advies over complexe casuïstiek;
- Advies over en ondersteuning bij doorontwikkeling van trajectvoorziening, koersklas en andere schoolinterne ontwikkelingen c.q. innovaties die relevant zijn voor passend onderwijs;
- Doorstroom begeleiding, naar een minder intensief ondersteuningsniveau (nazorg).

Daarnaast is de schoolondersteuner een critical friend die gevraagd en ongevraagd verbeterpunten kan signaleren ten aanzien van passend onderwijs en aanmoedigt waar het goed gaat.

Toelichting: Hieronder staan bij de activiteiten uren vermeld. Dit is een globale indicatie van het aantal uren die passen bij de activiteit. In overleg met schoolondersteuner(s) en school kunnen deze geactualiseerd worden afhankelijk van de exacte uitvoering / invulling. In het begin van het schooljaar zullen in onderling overleg tussen schoolondersteuners en zorgcoördinator de activiteiten specifiek gekoppeld worden aan personen. Schoolondersteuners zijn gekoppeld aan afdelingen, de lijnen zijn hierdoor kort en laagdrempelig.

Voor het schooljaar 2021-2022 is de wens om de doelen aan te laten sluiten bij de doelen uit het schoolontwikkelprofiel (SOP). Voor het schooljaar 2020 - 2021 is dat nog niet mogelijk geweest.

In het arrangementgesprek van het Udens College VMBO op 9 juni 2020 met de directeur ondersteuning UC, ondersteuningscoördinator VMBO, schoolondersteuners SWV, teamleider Schoolsupport SWV zijn de volgende doelen en activiteiten afgesproken:

Doel 1:

De schoolondersteuner versterkt de coach / het ondersteuningsteam bij het handelingsgericht in kaart brengen van ondersteuningsbehoeften van leerlingen (OrthoConsult), geeft handelingsadviezen en ondersteunt bij de uitwerking hiervan zodat mentoren / docenten / coaches en ondersteuningsteam in staat zijn deze toe te passen.

Toelichting:

Op het Udens College sector VMBO komen aanvragen voor een OrthoConsult binnen bij het ondersteuningsteam (OT). Bij leerlingen met complexe problematiek wordt hierbij de ondersteuning gevraagd aan Schoolondersteuners. Komend jaar komt de focus meer te liggen op het versterken van docent- en coachvaardigheden

Activiteiten	Uren	Personen
Directe professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • Coaching on the job. 	60	
Indirecte professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • Coaching bij gesprekken, begeleiding, overdracht, monitoring (ouders, leerling, mentor, team). • Coaches ondersteunen bij hulpvragen betreft klassenmanagement, pedagogische tact, etc. 	70	
Consultatie en advies over casuïstiek ⁴ : <ul style="list-style-type: none"> • School (coach / ondersteuningsteam) ondersteunen bij het in kaart brengen van ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en het inzetten van interventies hiervoor. • Observaties • Aansluiten bij klein per afdeling en groot ZAT collectief. 	160	
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs:	20	

⁴ Bij 'Consultatie en advies over casuïstiek' valt begeleiding van leerlingen enkel onder deze categorie indien deze begeleiding in het teken staat van de advisering aan de school. Met uitzondering van nazorg bij doorstroom vanuit een hoger ondersteuningsniveau vallen alle andere vormen van leerlingbegeleiding onder de categorie 'Anders'.

<ul style="list-style-type: none"> • Coachen ondersteuningsteam betreft observaties en begeleiding coaches. 		
--	--	--

Doel 2:

Docenten / coaches zijn ondersteund in de uitbreiding van hun handelingsrepertoire op zowel individueel als op groepsniveau gericht op pedagogisch klimaat en klassenmanagement. Zij weten hoe zij invloed kunnen uitoefenen op het klimaat / processen in de klas. Zij herkennen signalen waardoor ze (vroegtijdig) kunnen signaleren en ze weten welke tools zij kunnen inzetten om het groepsproces positief te ondersteunen.

Toelichting:

Schoolondersteuners zijn gekoppeld aan afdelingen. Binnen de afdelingen zijn er intervisiemomenten waarbij pedagogisch klimaat en klassenmanagement thema's zijn de besproken worden vanuit de hulpvraag van docenten. Mogelijk worden er trainingen workshops op groepsniveau aangeboden of wordt er een op maat coaching traject met een docent / coach opgezet.

Activiteiten	Uren	Personen
Directe professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • coaching op maat in de uitvoering. 	80	
Indirecte professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • Observaties, advisering leerkrachtgedrag. • Intervisie bijeenkomsten. • Workshop (pedagogisch tact)/ training op groepsniveau / schoolbreed. • Handvatten aanbieden voor o.a. pedagogisch klimaat in groepslessen. 	160	

Doel 3: koersklassen

De pedagogische kennis en vaardigheden van docenten betrokken bij Koersklas (-leerlingen) worden versterkt, zodat zij zich in staat voelen om af te stemmen op de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen gericht op gedrag, executieve functies en differentiatie.

Toelichting:

Docenten uit het reguliere onderwijs proces worden nadrukkelijk hierbij betrokken. Er is een helder beleid op doorstroom, samenwerking met praktijkdocenten, nazorg en toeleidingstrajecten. Er komt zicht op leerling stromen en op indicatoren die de succescriteria bepalen voor het welslagen van het projectplan. Momenteel wordt dit projectplan uitgewerkt.

Activiteiten	Uren	Personen
Directe professionalisering:	90	

<ul style="list-style-type: none"> • Observatietrajecten, beeldbegeleiding en/of co-teaching voor docenten. 		
Indirecte professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • Scholing / coaching gericht op informatie overdracht en uitvoeren handelingsadviezen. • Intervisie. 	30	
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ : <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiten bij leerling- en teambesprekingen. 	60	
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs: <ul style="list-style-type: none"> • Sparringpartner beleidsontwikkeling op doorstroom, samenwerking met praktijkdocenten, nazorg en toeleidingstrajecten en samenwerking met het VSO. De schoolondersteuner ondersteunt bij het projectmatig werken. 	30	
Doorstroom begeleiding: <ul style="list-style-type: none"> • Observatie en coaching bij doorstroom leerlingen (nazorg) 	60	

Doel 4:

Voor school (mentor, coach) zal duidelijk zijn welke inzet van belang is om succesvol te kunnen zijn bij doorstroom leerlingen naar of van (nazorg) een ander ondersteuningsniveau (Past, Koersklas en VSO).

Toelichting:

Dit betreft leerlingen die doorstromen naar een lager ondersteuningsniveau, bijvoorbeeld vanuit Past, Koersklas of VSO en leerlingen die (mogelijk) doorstromen naar een intensiever ondersteuningsniveau. Schoolondersteuners zijn sparringpartner en adviseren om dit te ondersteunen.

Het Udens College gaat zich richten op de deskundigheid over onderwijsbehoeften, hoe breng je die in beeld? Een scholingssessie met het ondersteuningsteam onder leiding van Irma Miedema wordt ingezet hiervoor. Vervolgens wordt dit ingezet met de afdelingscoördinatoren / directie en reguliere docenten met ondersteuning van de Schoolondersteuners.

Activiteiten	Uren	Personen
Indirecte professionalisering: <ul style="list-style-type: none"> • Scholing arrangeren op onderwijsbehoeften voor afdelingscoördinatoren / directie en reguliere docenten samen met ondersteuningsteam. 	10	
Doorstroom begeleiding:	60	

<ul style="list-style-type: none"> • Observatie en coaching bij doorstroomleerlingen (nazorg) vanuit intensiever ondersteuningsniveau. • Betrokkenheid in doorstroombegeleiding naar externe locaties. 	60	
--	----	--

Activiteiten	Uren	Personen
Vrije ruimte: overlegmomenten, crisisinterventies en of voor extra inzet op bovengenoemde activiteiten.	20	

Schoolondersteuners Gedrag en Leren

Naam:	Uren	Aanwezigheid
Bekend bij school		
Totaal aantal uren inzet schoolondersteuning: (inclusief 300 uur koersklassen)	1000	

Praktische wensen: Aanwezigheid op locatie op vaste dagen. (afstemmen bij start schooljaar)

Inzet specialisten:

Binnen sectie Schoolsupport hebben scholen de mogelijkheid om bij vraagstukken een beroep te doen op Schoolondersteuners met specialistische expertise, zoals **fysiek-medische** problematiek, doorstroom **nieuwkomers** en **onderwijszorgarrangementen psychiatrische problematiek**.

Fysiek - Medisch

Activiteiten	Medewerker: bekend bij school
Consultaties en trajecten op aanvraag	

Doorstroom nieuwkomers

<p><i>Mogelijke</i> activiteiten: Bij de start van het schooljaar wordt onderling (met o.a. contactpersoon NT2 van de locatie) afgestemd waar komend jaar structureel op ingezet wordt en over de tijdsinzet daarvan. (Ongeveer een halve dag in de 14-dagen)</p>	Medewerker: bekend bij school
<p>Allereerst: zicht krijgen op hoe we het op het UC doen, zich een beeld daarvan vormen en een advies uitbrengen. Daarna de activiteiten die hieronder genoemd zijn: (eerst weloverwogen keuzes maken)</p>	
Consultaties en trajecten op aanvraag.	
<i>Doorstroom ISK-VO ondersteunen in structuur.</i>	

<i>Interne professionalisering (taal ontwikkelend lesgeven, interculturaliteit etc.).</i>	
<i>Ouderbetrokkenheid nieuwkomersleerlingen ondersteunen.</i>	
<i>Coachen van docenten in optimaal begeleiden NT2 leerlingen.</i>	
<i>Ondersteunen bij het verder vormgeven van NT2 beleid / protocol</i>	

Onderwijszorgarrangementen psychiatrische problematiek

Activiteiten	Contactgegevens algemeen: ozapp@zuiderbos.nl
Consultaties en trajecten op aanvraag	

Bijlage 2: Verbeterplan Koersklassen Udens College

Doelstelling

Het UC vmbo heeft de wens, om goed te kunnen blijven aansluiten bij de behoeftes van de leerlingen door de basisondersteuning in de reguliere groepen te versterken zodat daar meer leerlingen opgevangen kunnen worden. Zo hoeft minder vaak een beroep gedaan te worden op de koersklassen en kan de uitstroom naar VSO terug gedrongen worden.

Knelpunten

- Het werken in de heterogene groep BK 1/2 brengt grote uitdagingen met zich mee en blijkt in de praktijk te leiden tot een grotere afstand naar de reguliere klassen BK op het vmbo. De Koersklasdocenten kunnen niet alle afdelings-overleggen bijwonen omdat deze op hetzelfde tijdstip plaatsvinden. Zodoende zijn zij niet volledig geïnformeerd over het reilen en zeilen in het primaire proces. Het lesgeven op twee niveaus in twee leerjaren dwingt docenten ertoe om aanpassingen te doen in hun leerstofaanbod voor een aantal vakken.
- Door de heterogene samenstelling is veel differentiatie in instructie nodig en komt de docent onvoldoende toe aan individuele begeleiding van de leerlingen bij het verwerken van leerstof maar ook het vergroten van zelfstandigheid en het planmatig toewerken naar deelname aan reguliere lessen.
- Ook komt de docent hiertoe onvoldoende toe aan coaching van de leerlingen die stapsgewijs deelnemen aan de reguliere lessen, waardoor deze leerlingen vanwege onvoldoende begeleiding hierbij minder succeservaringen kunnen opdoen. Docenten in de reguliere klassen missen begeleiding en coaching bij het opvangen van deze leerlingen in hun klas.
- De geldende criteria voor de koersklassen (maar ook huiskamer- en assistentenklas en leerwerktraject en VSO) zijn niet vastgesteld.
- Het proces van toeleiding naar de koersklassen en VSO is niet beschreven.
- De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en communicatie bij toeleiding en aanname zijn niet beschreven.
- De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en communicatie bij het volgen van leerlingen die in de koersklas zitten zijn niet beschreven.
- Het schrijven van plannen van aanpak en evaluaties heeft nog veel aandacht.
- Het komt voor dat een leerling “plots” gemeld wordt bij OT, met de vraag hem/haar te plaatsen in de koersklas of een VSO verwijzing te realiseren. In een aantal gevallen is er dan nog geen interventie ingezet in de reguliere klas, en blijkt OT nog niet te zijn ingeschakeld met een hulp- of ondersteuningsvraag.
- Ook blijkt dat over leerlingen met speciale onderwijsbehoeften te weinig geregistreerd wordt in Magister.
- Er is een gebrek aan kennis in de organisatie (coaches, docenten, afdelingen) over de procedures in het samenwerkingsverband en de daar geldende criteria.
- Er is een gebrek aan de vaardigheid adequate hulpvragen te formuleren, en daarbij (ook) vragen te formuleren die gericht zijn op de rol van de coach/docent.
- Er wordt gebrekkige input aangeleverd voor het opstellen van een OPP, waaronder een beschrijving van de onderwijsbehoeften van een leerling. Maar ook het aanleveren van basale informatie vanuit de toeleverende school en ouders ontbreekt soms (bijv. info over gezag bij ouders).

- Het deelnamepercentage VSO ligt te hoog. De leerlingen die verwezen zijn worden niet meer gevolgd om te kijken of ze terug kunnen keren.
- Het UC hanteert een organisatie-benadering, waardoor er aanbod-gestuurd gewerkt wordt (wat een aanzuigende werking met zich mee kan brengen).
- Er heerst een cultuur waarbinnen leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte niet “van iedereen” zijn. De neiging bestaat om complexe leerlingen over te dragen aan een ander.

In te zetten acties om de knelpunten op te lossen / verbeteren.

- Het vergroten van eigenaarschap
 - Handelen in de geest van het uitgangspunt dat de coach / docent met de afdeling verantwoordelijk is voor onderwijs én begeleiding aan leerlingen, evenals communicatie met ouders en leerling. OT speelt een ondersteunende en adviserende rol. De rol van OT en de houding van de schoolleiding zijn heel belangrijk in het bieden van weerstand aan de neiging om complexe leerlingen over te dragen aan een ander.
 - Bespreken van casussen in de sectorleiding en met afdelingscoördinatoren (volgens werkvorm driekwart SWV)
 - Betrekken van alle medewerkers bij het inspelen op de behoeften van de complexe leerlingen. Vergeet hierbij niet de conciërges e.d.
 - Betrekken van leerlingen en ouders bij het opstellen van plannen van aanpak en evaluaties. Visualiseer stappen die leerlingen zetten en zet in op het vergroten van zelfredzaamheid en terugkeer naar het reguliere proces.
- Beschrijven van en inspelen op onderwijsbehoeften van leerlingen. Het uitgangspunt daarbij is te denken in ondersteuningsbehoeften die beschrijven wat de leerling nodig heeft om te komen tot *leren* en persoonlijke ontwikkeling.
 - Kennisoverdracht aan afdelingen over onderwijsbehoeften.
 - Ondersteuning aan coaches bij de beschrijving en opstellen Plannen van Aanpak en schrijven van evaluaties.
 - Aanleveren van formats en goede voorbeelden.
 - Zoeken naar mogelijkheden om aan de onderwijsbehoeften tegemoet te komen in het primaire proces.
- Beschrijving van heldere taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
 - Beschrijven van de diverse “zorg” klassen op het UC. (Een eerste aanzet is hiervoor in het voorjaar van 2020 gemaakt)
 - Speciaal aandacht voor beschrijven van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden m.b.t. de toeleiding (rol sectordirecteur?), communicatie en het volgen van leerlingen.
 - Procesbeschrijving toeleiding en begeleiding. (intake, gegevensverzameling, meeloop-dag, aanmelding, dossier-analyse, uitspraak, akkoord vragen, schrijven OPP en onderbouwing, opstellen Plan van Aanpak, regelmatige evaluaties)
 - Opstellen van formats die gehanteerd worden bij overweging koersklas en VSO, met daarin beschrijving van OPP en onderbouwing en voorbeelden daarbij.

- Vergroten van het absorptievermogen van de reguliere klassen
 - Kennisvergroting van docenten over het inspelen op onderwijsbehoeften (middels databank, intervisie of workshops door schoolondersteuners en ondersteuning vanuit OT)
 - Bij aanvang van het schooljaar wordt elke klas door de schoolondersteuners bezocht en ontvangen docenten feedback om beter in te kunnen spelen op onderwijsbehoeften. Dit klassenbezoek heeft ook een signalerende functie gericht op groepsklimaat en individuele leerlingen met zorgbehoeften.

- Versterken van de koersklassen, met het doel leerlingen terug te laten keren naar de reguliere klas, met ondersteuning van de koersklasdocenten, die niet alleen de leerlingen maar ook de vakdocenten uit de reguliere klassen coachen.
 - Koersklasdocenten zicht geven op reguliere klassen en vice versa.
 - Schoolondersteuners coachen de koersklasdocenten hierbij waardoor het coach-the-coach idee ontstaat.
 - Voor elke geplaatste leerling wordt een OPP opgesteld waarin doelen staan om de leerling stapsgewijs te laten terugkeren naar het regulier onderwijs. Er worden evaluatiemomenten ingebouwd waarop de doelen geëvalueerd worden aan de hand van succescriteria. Hierbij worden de docenten ondersteund en krijgen ze formats en goede voorbeelden aangereikt vanuit het OT / Schoolondersteuners.
 - Schoolondersteuners bezoeken de koersklasdocenten om hen feedback te geven op het docent-handelen.
 - Koersklasdocenten worden ingezet in elkaars klassen om de kwaliteit van de vakken hoog te houden, en leerlingen te laten wennen aan verschillende docenten.

- Actief inzetten op verlagen van deelnamepercentage VSO
 - Het instellen van een interne commissie, waarin OT, afdeling en sectordirecteur vertegenwoordigd zijn die beoordeelt of een VSO verwijzing in behandeling wordt genomen en wordt doorgezet.
 - Periodiek contact met VSO-school om te verkennen of er leerlingen zijn die kunnen doorstromen naar het VO. Maar ook om te verkennen hoe we doorstromen naar VSO kunnen voorkomen middels het inzetten van hun expertise.